

KVALITETSDEKLARATION

Strandnära markanvändning – Strandnära bebyggelse

Ämnesområde

Miljö

Statistikområde

Markanvändning

Produktkod

MI0812

Referenstid

2022

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	3
1.2.1 Objekt och population	6
1.2.2 Variabler	8
1.2.3 Statistiska mått	9
1.2.4 Redovisningsgrupper	9
1.2.5 Referenstider	9
2 Tillförlitlighet	9
2.1 Tillförlitlighet totalt	9
2.2 Osäkerhetskällor	10
2.2.1 Urval	10
2.2.2 Ramtäckning	10
2.2.3 Mätning	11
2.2.4 Bortfall	12
2.2.5 Bearbetning	12
2.2.6 Modellantaganden	12
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	12
3 Aktualitet och punktlighet	12
3.1 Framställningstid	12
3.2 Frekvens	12
3.3 Punktlighet	13
4 Tillgänglighet och tydlighet	13
4.1 Tillgång till statistiken	13
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	13
4.3 Presentation	13
4.4 Dokumentation	13
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	13
5.1 Jämförbarhet över tid	13
5.1.1 Ny strandlinje 2024	14
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	14
5.3 Sam användbarhet i övrigt	14
5.4 Numerisk överensstämmelse	15
Allmänna uppgifter	15
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	15
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	15
C Bevarande och gallring	15
D Uppgiftsskyldighet	15
E EU-reglering och internationell rapportering	16
F Historik	16
G Kontaktuppgifter	17

Statistikens kvalitet

1 Relevans

Statistiken redovisar uppgifter om bebyggelse inom ett nära avstånd från Sveriges strandlinje, samt uppgifter om hur mycket av strandlinjen som är bebyggd. Statistiken redovisas efter byggnadstyp, strandtyp, områdestyp och region. Begreppet strandlinje avser linjen där inlands- eller havsvatten möter land. Statistiken används framför allt för uppföljning av Sveriges strandskydd.

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Statistiken avser att visa utveckling av bebyggelse längs med Sveriges strandlinjer. Det är framför allt efterfrågat vid uppföljning av hur strandskyddet i Sverige tillämpas. Särskilda bearbetningar görs för uppföljning av miljömålsindikatorn *Kustnära byggande vid havet*. Jämfört med indikatorn, innehåller den officiella statistiken även värden per kommun, för att möjliggöra en bredare användning. Utvecklingen över tid är en viktig faktor i statistikens användning. Därför gör SCB en årlig uppföljning av statistiken.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Statistiken används som stöd i analyser av strandnära bebyggelse, till exempel vid uppföljning av strandskydd. Delar av statistiken levereras särskilt till Havs- och vattenmyndigheten för uppföljning av miljömålsindikatorerna *Kustnära byggande* och *Strandnära byggande*. SCB har även haft kontakt med användare inom olika delar av samhället, till exempel på Regeringskansliet, regioner, kommuner, privatpersoner och media. Statistiken används också internt på SCB, inom statistikområdet Markanvändning.

1.2 Statistikens innehåll

Centrala målstorheter i undersökningen är:

- Antal byggnader i strandnära läge
- Antal nya byggnader i strandnära läge
- Strandlinje påverkad av bebyggelse
- Strandlinje påverkad av ny bebyggelse
- Total strandlinje

De begrepp som används i statistiken definieras på följande sätt:

- Strandlinje: Skiljelinje där vatten möter land. Både inlands- och havsvatten ingår.
- Strandnära läge: Inom 100 meter från strandlinje
- Antal byggnader: Det totala antalet byggnader, inklusive byggnader som har tillkommit under referensåret.
- Antal nya byggnader: Byggnader som har tillkommit under referensåret med följande undantag: Om en byggnad tillkommer i

registret under referensåret och överlappar en befintlig byggnad (byggnad som fanns föregående år¹) räknas den inte som ny.

- Strandlinje påverkad av bebyggelse: Den linje där vatten möter land och där en byggnad är belägen inom 100 meter från strandlinjen.
- Byggnad: Enligt uppgifter i Lantmäteriets fastighetsregister, byggnadsdelen. Byggnad definieras enligt Plan- och bygglag (2010:900) som:

En varaktig konstruktion som består av tak eller av tak och väggar och som är varaktigt placerad på mark eller helt eller delvis under mark eller är varaktigt placerad på en viss plats i vatten samt är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den.

Illustrationer av begrepp

Bild 1. Strandlinje (blå linje)

Källa: SCB, geodata: SCB och Lantmäteriet. Illustration från Skelleftehamn

Bild 2 Strandnära läge (blå zon), inom 100 meter från strandlinje (blå linje)

Källa: SCB, geodata: SCB och Lantmäteriet. Illustration från Skellefte hamn

¹ I praktiken mäts detta den 1 januari under referensåret.

Bild 3. Strandnära byggnader (gröna), helt eller delvis inom 100-metersbuffert (blå zon)

Källa: SCB, geodata: SCB och Lantmäteriet. Illustration från Skellefte hamn

Bild 4. Nya strandnära byggnader (röda), strandnära byggnader (gröna) och övriga byggnader (rosa)

Källa: SCB, geodata: SCB och Lantmäteriet. Illustration från Skellefte hamn

Bild 5. Strandlinje påverkad av bebyggelse (grön linje), det vill säga inom 100 meter från byggnad. Byggnader inom 100 meter från strandlinje (gröna byggnader)

Källa: SCB, geodata: SCB och Lantmäteriet. Illustration från Skellefte hamn

1.2.1 Objekt och population

Intressepopulationen är den population som statistikens användare efterfrågar. För den här statistiken är det framför allt byggnader i strandskyddszon, samt strandskyddszon påverkad av bebyggelse. Det finns även intresse av statistik som berör den mer generella strandlinjen och strandnära zonen.

Målpopulationen är den population som används i den statistiska undersökningen. Eftersom det saknas rikstäckande data över strandskyddszoner i Sverige, använder SCB den generella geografiska zonen för strandnära läge, som avser ett område på ett avstånd av maximalt 100 meter från strandlinje. Det kan ses som en schablon för den strandskyddade zonen.

Skillnaden mellan intressepopulationen och målpopulationen är samma som skillnaden mellan strandskyddszon och strandnära läge. Det utgörs av de administrativa beslut som har fattats på olika regionala nivåer, avseende undantag från strandskyddets generella omfattning. Det handlar både om utökning och dispenser från strandskyddet, i form av detaljplaner och andra beslut.

Statistiken avser att belysa följande parametrar/målobjekt:

- Byggnader efter typ av byggnad
- Nya byggnader efter typ av byggnad
- Strandlinje totalt och påverkad av bebyggelse, efter typ av strand:
 - o hav
 - o inlandsvatten
 - o totalt
- Strandnära läge efter typ av område:
 - o inom tätort
 - o inom formellt skyddad natur
 - o totalt

Observationsobjekt i undersökningen är de objekt som erhålls efter bearbetning av koordinatsatta registerdata, så kallade geodata, med byggnader, vatten, tätorter och skyddad natur. Observationsobjekt sammanfaller generellt väl med målobjekt, eftersom undersökningen helt baseras på totalregister med god kvalitet.

Här följer en redovisning av de olika typerna av observationsobjekt:

Byggnader

Observationsobjekt är registerbyggnader. Registerbyggnadsobjekt hämtas i form av polygoner från Lantmäteriets fastighetskarta och matchas ihop med registeruppgifter från Lantmäteriets fastighetsregister, byggnadsdelen. En registerbyggnad är ofta synonym med en fysisk byggnad, men i de fall en fysisk byggnad delas av en fastighetsgräns redovisas den som flera olika registerbyggnader. En fysisk byggnad kan i vissa fall också redovisas som flera olika registerbyggnader, om byggnaden består av flera olika delar med olika konstruktionsmässiga egenskaper.

Klassificering av byggnader efter byggnadstyp följer kodningen av byggnader efter ändamål i Fastighetsregistret, byggnadsdelen. Lantmäteriets definitioner finns i Specifikation för Grunddatalager (GDL)².

Nya byggnader avser byggnader som har nyregistrerats under statistikens referensår och som inte överlappar befintliga byggnader.

Strandlinje

Observationsobjekt för strandlinjer är linjer mellan land- och vattenytor, som erhålls efter bearbetning av geodata för vattenytor inom Sveriges territoriella gräns. Strandlinjerna härleds ur geodataskikten *Standing water* (sjöar), *Watercourse* (vattendrag) och *Landwater boundary* (strandlinjer) från Lantmäteriets INSPIRE-anpassade nedladdningstjänst för hydrografiska data, samt detaljerade kommungränser från Lantmäteriet.

Landytor är ytor innanför Sveriges riks- och territorialvattengräns som inte är vatten. I observationsobjekten för landytor ingår vattendrag som inte presenteras som ytor i Lantmäteriets data, vilket generellt är vattenytor som är sex meter eller smalare, samt gölar och mindre vattensamlingar upp till max några tiotal kvadratmeter stora.

Observationsobjekt för hav är vattenytor mellan Sveriges kustlinje och territorialvattengräns.

Målobjekt för inlandsvatten är samtliga vattenförekomster som inte klassificeras som hav. I observationsobjekten för inlandsvatten ingår allt vatten som är bredare än sex meter, samt sjöar större än några tiotal kvadratmeter.

Strandlinje påverkad av bebyggelse erhålls genom matchning av observationsobjekten strandlinje och byggnader. De delar av strandlinjen som har minst en byggnad belägen inom 100 meter, klassificeras som påverkade av bebyggelse.

² <https://www.lantmateriet.se/External/bal/Specifikation-GDL/objekttypskatalog.htm>

Strandnära läge efter typ av område

En byggnad har ett strandnära läge när den finns inom den zon som definieras som strandnära, det vill säga inom 100 meter från strandlinje.

Byggnader i strandnära läge, som även är belägna inom SCB:s geodata för statistiska tätorter, klassificeras som *strandnära inom tätort*. En statistisk tätort definieras som ett bebyggelseområde med minst 200 folkbokförda invånare och tät bebyggelse.

Byggnader i strandnära läge, som även är belägna inom geodata för formellt skyddad natur, klassificeras som *strandnära inom formellt skyddad natur*. Formellt skyddad natur är ett samlingsbegrepp för områden med formellt skydd enligt lagstiftning, ingångna avtal eller enskilda beslut. I den här statistiken avses skyddstyperna nationalpark, naturreservat, naturvårdsområden, skogligt biotopskyddsområde och övrigt biotopskyddsområde.

En byggnad kan vara belägen i både tätort och formellt skyddad natur, eftersom områdestyperna kan överlappa varandra. Byggnaden räknas då i båda områdestyperna.

1.2.2 Variabler

Statistikens målvariabler är:

- Antal byggnader i strandnära läge, efter typ av byggnad, typ av strand, typ av område och region
- Antal nya byggnader i strandnära läge efter typ av byggnad, typ av strand, typ av område och region
- Strandlinje påverkad av bebyggelse, efter typ av strand, typ av område och region
- Strandlinje påverkad av ny bebyggelse, efter typ av strand, typ av område och region
- Total strandlinje, efter typ av strand, typ av område och region

Målvariabler och observationsvariabler stämmer väl överens, eftersom de register som ligger till grund för statistiken är väl dokumenterade och strukturerade. Det möjliggör flexibla uttag av data.

Intressevariabler är den statistik som efterfrågas av statistikens användare. Det är framför allt variabler som beskriver bebyggelse och utveckling i strandskyddade områden. Eftersom det saknas rikstäckande data över strandskyddszoner i Sverige, avser statistiken att fånga en schablon för den strandskyddade zonen, omfattande en generell zon på 100 meter från strandlinjen. När SCB har tillgång till rikstäckande och kvalitativa registerdata över verklig strandskyddszon kan statistiken utökas med variabler över beslutat strandskyddsområde och strandskyddsdispenser.

Det finns även intresse av statistik som berör den mer generella strandlinjen och strandnära zonen. Det fångar nuvarande statistik väl.

Statistikens variabler avseende byggnadstyper, strandtyper och områdestyper stämmer väl med intressevariablerna. SCB har inte mottagit önskemål om ytterligare variabler i redovisningen, vilket tolkas som att relationen mellan målvariabler och intressevariabler är god.

1.2.3 Statistiska mått

Centrala målstorheter i undersökningen är antal byggnader och strandlinje redovisad i hela kilometer.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Variablerna innehåller följande värden:

Region

- Riket
- Län
- Kommun
- Möjlighet till gruppering av kommuner och län till NUTS, kommungrupper, med mera.

Byggnadstyp

- Bostad
- Industri
- Samhällsfunktion
- Verksamhet
- Ekonomibygnad
- Komplementbyggnad
- Övrig byggnad
- Totalt

Strandtyp

- Hav
- Inlandsvatten
- Totalt

Typ av område

- Inom tätort
- Inom formellt skyddad natur
- Totalt

1.2.5 Referenstider

Redovisningen av strandnära bebyggelse avser helåret 2022. Basuppgifter för strandlinjen avser 2024-01-01. Det redovisas i tabellerna som variabeln Total strandlinje. Samtliga variabler redovisas med samma referensår som uppgifterna för strandnära byggande, det vill säga 2022.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Tillförlitligheten totalt bedöms vara god. De geodata och register som ligger till grund för statistiken uppdateras och revideras kontinuerligt. Statistiken redovisas inte med osäkerhetsintervall.

Det här är en registerbaserad totalundersökning. Urvals- och skattningsfel förekommer därför inte. De register som ligger till grund för statistiken är väl dokumenterade av SCB och andra registeransvariga myndigheter. SCB bedömer att statistiken lyckas beskriva målpopulationerna väl.

2.2 Osäkerhetskällor

Statistiken bygger på bearbetningar av geodata, med information om byggnader, vatten, administrativa områdesgränser, tätorter och skyddad natur.

Den största osäkerhetskällan bedöms vara att indata innehåller fel eller saknade värden. För att minimera den osäkerheten görs både slumpmässig och systematisk granskning av indata. SCB har även dialog med registeransvariga, för att inhämta kunskaper och påtala eventuella fel.

Den andra osäkerhetskällan är fel som kan uppstå i SCB:s bearbetning av registerdata. I och med användningen av programvaran FME har stora delar av bearbetningen kunnat automatiseras och därmed har risken minskat. Programvaran möjliggör en detaljerad dokumentation av bearbetningen, i form av skript.

Sammantaget håller undersökningen god kvalitet, eftersom den bygger på totalregister med god kvalitet, samt automatiserad och väl dokumenterad bearbetning.

2.2.1 Urval

Denna källa bidrar inte till osäkerhet i statistiken, eftersom urval inte görs.

2.2.2 Ramtäckning

Målpopulationen är den geografiska zonen *strandnära läge*, som avser ett område på 100 meter från strandlinjen. Det är även ram och rampopulation för undersökningen. Hela Sveriges territorium finns i indata till statistiken. Det finns därmed inga täckningsbrister i undersökningen, vad avser den totala strandnära zonen.

Risk för över- eller undertäckning kan generellt förekomma i geodata, på grund av brister i noggrannheten för koordinater. För den här undersökningens del beror kvaliteten på detaljrikedomen i indata, där kartskalen är en viktig faktor. Till exempel räknas vattendrag smalare än sex meter som land, eftersom de är för små för att kunna karteras som ytojekt i geodata. Det kan leda till en undertäckning för målobjekten *strandlinje* och *strandnära läge*. Kartskalen kan även leda till att öar inte fångas, om de är för små för att synas i skala 1:10 000. Även det kan leda till en undertäckning av målobjekten *strandlinje* och *strandnära läge*. Det kan dock diskuteras om objekt som är så små att de inte syns i kartskalen, definitionsmässigt ska klassas som vattendrag eller öar. Problemen anses därför ha en liten påverkan på statistiken.

Undertäckning för målobjekten *byggnader* och *nya byggnader* kan förekomma om befintliga byggnader av olika skäl inte har inrapporterats till Lantmäteriet eller om inrapporteringen av data släpar efter. Det anses vara en större osäkerhetskälla för nya byggnader, eftersom statistiken om *nya byggnader* härleds utifrån det år som byggnadsobjektet registreras i Lantmäteriets data. Det är exempelvis känt att kommuner, de myndigheter som oftast ansvarar för ajourhållning av byggnadsinformation, ibland genomför kvalitetshöjningar av byggnadsinformation. Det leder till att byggnadsobjekt nyskapas i register, även för byggnader som har funnits under en längre tid. Detta gäller framför allt byggnader av typen komplementbyggnad.

Övertäckning av det totala antalet byggnader kan förkomma om byggnader inte har avregistrerats efter rivning. Det anses dock inte vara så vanligt förekommande att det påverkar statistikens kvalitet.

Felklassning av byggnadstyp är en relativt vanligt förekommande brist i fastighetsregistret, avseende byggnadstyperna ekonomibyggnad och komplementbyggnad. Ekonomibyggnader kan förekomma inom kategorin komplementbyggnad, vilket ger en undertäckning av ekonomibyggnader och övertäckning av komplementbyggnader. Det påverkar dock inte det totala antalet byggnader eller den totala sträckan bebyggelsepåverkad strand. Omklassning av byggnader kan göras mellan åren. Det leder till att statistiken kan visa ökning och minskningar för vissa byggnadskategorier, utan att det totala antalet byggnader visar motsvarande förändring.

Register över tätorter och formellt skyddad natur skapas av SCB inför produktion av officiell statistik över tätorter och skyddad natur. Kvalitetsdeklarationer för dessa underlag finns på SCB:s webbplats för statistik över tätorter³, samt statistik över skyddad natur⁴. Riskerna för över- och undertäckning bedöms som små för båda dessa register.

Rimlighet i statistikvärden bedöms mot tidigare referensår för statistik över strandnära byggande. De avvikelser som har förekommit tidigare har alla kunnat förklaras med kvalitetshöjningar av bearbetningsmetod och indata.

2.2.3 Mätning

Mätfel kan uppstå om det finns en skillnad mellan uppmätt värde och sant värde. Statistiken bygger endast på totalregister, vilket innebär att risken för mätfel på grund av skattningar kan minimeras. I den här undersökningen är kvaliteten på mätningarna i stället beroende av kvaliteten på de uppgifter som finns i indata. De indata som används i undersökningen är av god kvalitet och den övergripande bedömningen är att risken för mätfel är liten.

Den största risken för fel avser klassificeringen av byggnadstyper, där kodningen av ekonomibyggnad och komplementbyggnad inte är konsekvent genomförd i Fastighetsregistrets byggnadsdel. Ekonomibyggnader kan förekomma under kategorin komplementbyggnad. Byggnadstypen ekonomibyggnad ger därför inte en korrekt bild av ekonomibyggnadsbeståndet.

Bearbetningar görs med hjälp av GIS-programvaran FME. Det finns en liten risk för fel vid handhavande under bearbetningen, men i och med att större delen av framtagandet har automatiserats, har den risken minskat jämfört med referensår tidigare än 2018.

Sammanfattningsvis kan både systematiska och slumpmässiga fel uppstå i mätningen.

³ www.scb.se/mi0810

⁴ www.scb.se/mi0603

2.2.4 Bortfall

Statistiken bygger på uppgifter från totalregister. Svartsbortfall saknas därför i undersökningen. Saknade värden kan förekomma, orsakade av kvalitetsbrister i indata enligt tidigare beskrivningar.

2.2.5 Bearbetning

Bearbetning sker i programvarorna FME och SQL-server. Det finns inga kända brister i bearbetningen. Alla bearbetningssteg sparas i skript.

2.2.6 Modellantaganden

Begreppet strandlinje avser skiljelinjen mellan inlands- eller havsvatten och land. I indata saknas uppgifter om vattenytor smalare än sex meter. Därmed görs modellantagandet att vattenytor som är mindre än sex meter breda räknas som land, samt att vattenytor över sex meter breda räknas som vatten. Hav antas vara de vattenytor som är belägna mellan Sveriges kustlinje och territorialvattengränsen. Övrigt vatten räknas som inlandsvatten. Enskilda vattenytor på öar klassificeras som inlandsvatten. Det inbegriper även öar i havsvatten. Konsekvensanalys för detta antagande saknas. En separat kvalitetsdeklaration för basuppgifter strandlinje finns på SCB:s webbplats⁵.

Definitionen av SCB:s statistiska tätorter är ett modellantagande, som används i beräkningen av byggnader och strandlinje inom tätorter. Modellen finns beskriven i tätortsstatistikens kvalitetsdeklaration, på SCB:s webbplats⁶.

Modellantagande för formellt skyddad natur avser vilka skyddstyper som representerar formellt skydd i den här undersökningen. Här avses skyddstyperna nationalpark, naturreservat, naturvårdsområden, skogligt biotopskyddsområde och övrigt biotopskyddsområde. Det är registerdata med tillräckligt god kvalitet för att kunna redovisas på kommunnivå.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Endast slutlig statistik redovisas.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Framställningstid är ett mått på aktualitet för data. Det avser tiden från referenstidpunkt till publicering av data. För statistik med referensår 2022 var framställningstiden cirka 2 år, om det räknas från slutet av 2022 till publiceringen 2024-12-19. Referenstidpunkten för basuppgifter för strandlinjen är 2024-01-01. Det ger en framställningstid på cirka 1 år.

3.2 Frekvens

Från och med referensår 2018 görs en årlig uppdatering av statistiken, med publicering i slutet av året. Tidigare redovisad statistik över strandnära bebyggelse har uppdaterats intermittent. De tidigaste uppgifterna avser 1992.

⁵ www.scb.se/mi0812

⁶ www.scb.se/mi0810

3.3 Punktlighet

Publiceringen har aviserats i SCB:s publiceringskalender innan publiceringsdatum. Statistiken kunde publiceras med god punktlighet.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Resultatet från undersökningen presenteras i fyra olika tabeller i SCB:s interaktiva tabellverktyg på SCB:s webbplats, kallad Statistikdatabasen. Tabellerna visas under ingången Hitta statistik – Miljö – Strandnära markanvändning – Strandnära byggande.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

All tillgänglig statistik publiceras på SCB:s webbplats. För frågor och specialbearbetningar, kontakta produktansvarig. Se kontaktuppgifter på sista sidan.

4.3 Presentation

Statistiken presenteras i fyra olika tabeller i SCB:s statistikdatabas. Tabellernas namn är:

- Byggnader i strandnära läge efter region och byggnadstyp
- Nya byggnader i strandnära läge, efter region, byggnadstyp och tillkomstår
- Strandlinje med bebyggelse, i kilometer, efter region
- Strandlinje med ny bebyggelse, i kilometer, efter region

4.4 Dokumentation

Framställningen av statistiken beskrivs i dokumentet *Statistikens framställning* (StaF). Statistikens kvalitet beskrivs i kvalitetsdeklarationen (detta dokument). Detaljerad information om mikrodata finns beskrivet i *Statistikens detaljerade innehåll* (MetaPlus). Samtliga dokumentationer är tillgängliga på www.scb.se/MI0812, under rubriken *Dokumentation*.

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Tidigare statistik över strandnära byggande har redovisats intermittent, med värden från och med 1992.

Inför publiceringen av 2018 års statistik gjorde SCB en översyn av statistikens hela produktionsprocess, inklusive definitioner, bearbetningsmetoder och presentation. Översynen medförde stora förändringar i statistikens innehåll och SCB rekommenderar därför att jämförelser inte görs med tidigare publicerad statistik inom produkten. Det markeras genom att de nya tabellerna har startår 2018 i tidsserierna. Senaste uppdatering innan nuvarande metod, avsåg bebyggelseutveckling under perioden 2010 till 2014.

Likvärdig statistik finns publicerad i uppföljningen av de svenska miljömålen, indikator *Kustnära byggande vid havet*. Den statistiken har under flera år levererats av SCB till Havs- och vattenmyndigheten, som ansvarar för

indikatorn. Delar av statistiken för indikatorn kan användas för jämförelser bakåt i tiden.

5.1.1 Ny strandlinje 2024

Statistik för åren 2018 till 2021 har beräknats med hjälp av strandlinje med referensår 2019. Statistik för åren 2022 och framåt, har beräknats med hjälp av strandlinje med referensår 2024.

Under augusti 2023 laddade SCB ner ny geodata (Hydrografi i nätverk) från Lantmäteriet, för att skapa en ny strandlinje. Strandlinjen har referenstidpunkt 2024-01-01, eftersom den även bygger på data över kommungränser med referensdatum 2024-01-01. I arbetet med den nya strandlinjen har SCB noterat följande skillnader i Lantmäteriets data, jämfört med den data som användes för att skapa 2019 års strandlinje:

- Vissa kuststäder har fått en förändrad strandlinje, på grund av verklig utfyllnad vid hamnområden.
- Tydligare kartering i områden där strandlinjen tidigare var otydlig. Det gäller till exempel områden med mycket vass eller annan strandvegetation. Det ger bland annat en mer noggrann strandlinje vid de fyra största sjöarna och visar sig framför allt i statistik för de kommuner och län som är belägna vid sjön Vänern.
- Gränsen för vad som klassas som havs- och insjö kust har ändrats vid några flodmynningar.
- Några mindre öar som saknades i 2019 års data, finns med i 2024 års data.

Dessa förändringar leder till en något längre strandlinje 2024 jämfört med 2019. Skillnaden är totalt cirka 4 promille, men lokala skillnader förekommer och är synliga i statistiken. Se även separat kvalitetsdeklaration för basuppgifter strandlinje⁷.

Eftersom förändringar till störst del beror på kvalitetshöjande åtgärder, rekommenderar SCB att den senast tillgängliga strandlinjen används även vid beräkning för tidigare referensår. Från och med referensår 2022 är det därför denna strandlinje som används i beräkningar av strandnära bebyggelse.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Klassifikationen av byggnadstyper följer samma system som har använts i den statistik över bebyggelsestruktur som presenteras inom produkterna Markanvändningen i Sverige⁸ och Tätorter⁹.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

Statistiken kan användas tillsammans med annan statistik som presenteras inom området Markanvändning. Geodata över strandlinjer i Sverige kan användas vid bearbetningar av ny statistik som avser att beskriva företeelser i förhållande till Sveriges strandlinjer.

⁷ www.scb.se/mi0812

⁸ www.scb.se/mi0803

⁹ www.scb.se/mi0810

Statistik som redovisar förändringar för områdestyperna *inom tätort* och *inom formellt skyddad natur*, ska tolkas med hänsyn till att utbredningen av dessa områdestyper kontinuerligt förändras. En ökning eller minskning av antalet byggnader kan därför lika gärna bero på en ökning av tätortsytan eller den skyddade arealen, som att det har uppförts nya byggnader inom området. SCB:s statistik över nya byggnader är då ett viktigt komplement vid analys av statistiken, tillsammans med statistik och geodata över tätorter⁷ och formellt skydd¹⁰.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Delmängder kan summeras till totaler, både avseende regionala nivåer, typ av byggnader och typ av stränder. För strandlinje påverkad av ny bebyggelse bör inte uppgifterna på lägre regional nivå summeras upp till en högre regional nivå, på grund av avrundningar. Delmängder inom variabeln *Typ av område* summerar inte till totalen.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

SCB:s statistik över strandnära markanvändning ingår i Sveriges officiella statistik (SOS). För den gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se lagen (2001:99¹¹) och förordningen (2001:100¹²) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter (SCB-FS 2016:17¹³) om kvalitet för den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400¹⁴).

C Bevarande och gallring

Ingen direktinsamling av data görs till denna undersökning. Statistiken bygger primärt på register upprättade hos andra myndigheter. Gallring av uppgifter är därför inte aktuellt för SCB:s del.

Ett exemplar av samtliga trycksaker och elektroniska publikationer levereras till Kungliga biblioteket i form av pliktexemplar.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet till denna statistik föreligger inte.

¹⁰ www.scb.se/mi0603

¹¹ http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-200199-om-den-officiella-statistiken_sfs-2001-99

¹² http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2001100-om-den-officiella_sfs-2001-100

¹³ <http://www.scb.se/Grupp/OmSCB/Verksamhet/Foreskrifter/Tillganglighet-SOS/SCB-FS-2016-17.pdf>

¹⁴ http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/offentlighets--och-sekretesslag-2009400_sfs-2009-400

E EU-reglering och internationell rapportering

Ingen EU-reglering.

F Historik

SCB:s statistik över strandnära markanvändning skapades år 2000, med syftet att publicera basinformation om Sveriges geografi avseende kust, stränder och öar. Produkten hette då *Kust, stränder och öar*. Basuppgifterna bestod av statistik om kust- och strandlängd, antal, areal och omkrets för öar, samt befolkning och byggnader på öar och längs vatten. Befolkning på öar uppdaterades därefter för åren 2005 och 2008. En rapport om smala vattendrag togs fram för år 2005.

Tack vare SCB:s medverkan i geodatasamverkan, från 2011, förbättrades möjligheterna att uppdatera statistiken genom ökad tillgång på geodata från framför allt Lantmäteriet. Under 2012 uppdaterades därför statistiken om kust- och strandlängder.

Under 2014 gjordes helt ny statistik som beskrev befolkningen inom 100 meter från vatten. Vatten och befolkningsuppgifter för 2013 kombinerades med uppgifter om befolkningens könsfördelning, ålder, utbildningsnivå, förvärvsarbete och inkomst.

2014 gjordes även nya polygoner för öar i Sverige, med referensår 2013. På grund av bättre kvalitet på Lantmäteriets vattenkarta innebar den nya statistiken stora förändringar i antalet öar, särskilt i fjällområdena och i Norrbottens län. En delvis annan definition av öar ledde till att fler öar inkluderades i statistiken, bland annat ö-området Södertörn i Stockholms län. All statistik om öar uppdaterades och flera nya tabeller i Statistikdatabasen skapades.

Under 2019 gjordes omprioriteringar inom statistikområdet Markanvändning, utifrån analys av efterfrågan på statistik inom området. Det gav färre tabeller och variabler avseende öar. Statistiken över öar, som publicerades med referensår 2018, omfattade endast öar utan fastlandsförbindelse via bro och med folkbokförd befolkning. Statistik över det totala antalet öar och öar med broförbindelse till fastland uppdaterades därmed inte. Uppdatering av samtliga ö-polygoner görs först när det finns ett starkt behov av det, utifrån dialog med användare eller om det finns påtagliga kvalitetsförändringar att ta hänsyn till.

Under 2020 gjordes en översyn av övriga delar av statiken inom produkten *Strandnära markanvändning*. Syftet var att tydliggöra gällande statistik över basuppgifter för stränder och öar. I SCB:s statistikdatabas flyttades flera tabeller till avsnittet *Äldre tabeller som inte uppdateras längre*. Den tabell som den här dokumentationen avser skapades.

En översyn gjordes även av statistiken över *bebyggelse i strandnära läge och strandlinje med bebyggelse*, som inte hade uppdaterats på länge inom systemet för den officiella statistiken. Statistiken levererades däremot årligen till den svenska miljömålsuppföljningen. Översynen föranledde ett förbättrat produktionsflöde, där produktion av officiell statistik kunde samordnas med produktion av uppgifter till miljömålsuppföljningen. Samtidigt gjordes en översyn av innehållet i den officiella statistiken. De här delarna av

statistikprodukten beskrivs i en separat kvalitetsdeklaration, för *Strandnära bebyggelse*.

I början av 2023 publicerade SCB en sammanfattande rapport om SCB:s strandstatistik: *Det strandnära Sverige – Statistik om strandnära markanvändning 2020*¹⁵.

Under hösten 2023 togs en ny strandlinje fram efter bearbetningar av en ny version av Lantmäteriets Hydrografi i nätverk. Den gavs referensår 2024 i statistiken, eftersom den regionala fördelningen avsåg data för 2024-01-01.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistiska centralbyrån (SCB)
Kontaktinformation	Karin Hedeklint, Esbjörn Pettersson Samhällsbyggnad och turism
E-post	mark.vatten.gis@scb.se
Telefon	010 479 40 00 (växel)

¹⁵ [Det strandnära Sverige – Statistik om strandnära markanvändning 2020. Korrigerad 2023-10-18 \(scb.se\)](https://www.scb.se/om-scbs-utvalda-temaomraden/strandna-sverige-statistik-om-strandnara-markanvandning-2020-korrigerad-2023-10-18)